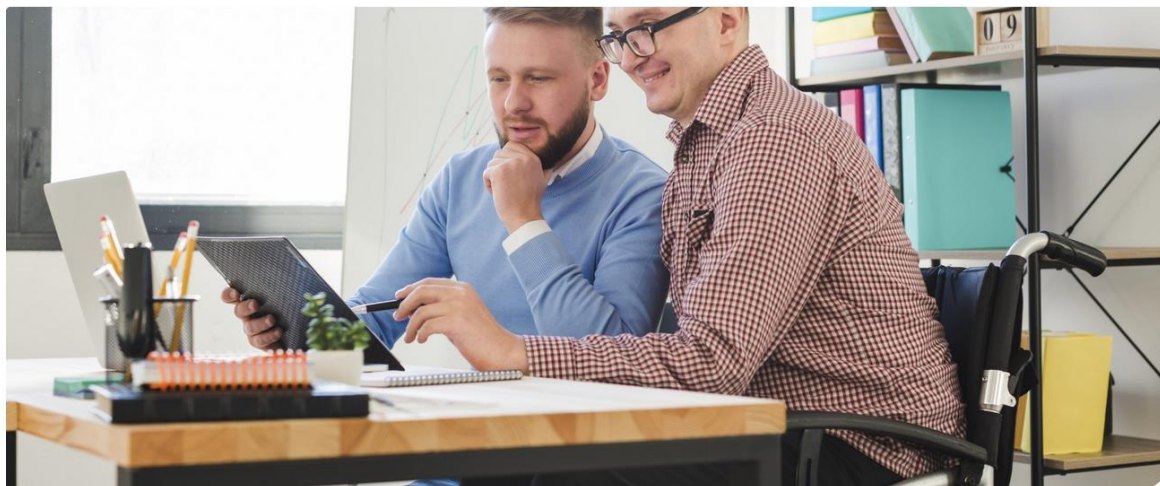

Europejski Dzień Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych

— 30 kwietnia 2024 Autor: PFP

5 maja obchodzimy Europejski Dzień Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych oraz Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. To okazja, aby zwrócić uwagę społeczeństwa na problemy i wyzwania z jakimi mierzą się osoby z niepełnosprawnościami w codziennym życiu i pracy zawodowej. Jest także dniem manifestowania tolerancji i równouprawnienia, w którym warto przypomnieć, że każdy z nas ma równe prawa do aktywnego udziału w życiu społecznym, rodzinnym oraz zawodowym.

To święto, corocznie obchodzone w Europie, zainicjowano we Francji na początku lat 90. ubiegłego wieku, jako dzień godności osób niepełnosprawnych, aby pokazać bariery, z którymi się borykają i zmanifestować sprzeciw wobec dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w pracy, w urzędzie oraz w życiu codziennym.

Czym jest dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność?

Osoby z niepełnosprawnościami są narażone na doświadczanie dyskryminacji bezpośredniej i pośredniej. „Dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność ma miejsce, kiedy osoba, z powodu swojej niepełnosprawności, traktowana jest gorzej niż inna osoba w podobnej sytuacji. Wtedy mamy do czynienia z dyskryminacją bezpośrednią. Natomiast dyskryminacja pośrednia to sytuacja, gdy pozornie neutralny przepis, kryterium lub praktyka stawiają w szczególnie niekorzystnej sytuacji osoby niepełnosprawne w porównaniu do innych osób. Ponadto jako dyskryminację uważa się wszelkie niepożądane zachowania związane z niepełnosprawnością, których celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby i stworzenie onieśmiałej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej

atmosfery.”¹ Warto zastanowić się czy w naszym życiu lub pracy nie stwarzamy sytuacji, które można zakwalifikować jako dyskryminację bezpośrednią lub pośrednią ze względu na niepełnosprawność.

W Polsce rośnie liczba osób z niepełnosprawnościami

Według danych z ostatniego spisu ludności przeprowadzonego w 2021 roku, 14,3% ogólnej populacji Polski - niemal 5,5 mln, to osoby z niepełnosprawnościami. Stanowi to wzrost o 16,0% w stosunku do roku 2011. W tym czasie zwiększyła się zarówno liczba osób posiadających prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność (niepełnosprawni prawnie) - o 10,8%, jak również liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie (tzn. nie posiadających prawnego orzeczenia stwierdzającego niepełnosprawność, natomiast deklarujących odczuwanie ograniczenia sprawności) - o 26,2%. W ogólnej liczbie osób z niepełnosprawnościami 63,7% to niepełnosprawni prawnie², widać jednak, że w latach 2011-2021 szybciej rosła liczba osób niepełnosprawnych biologicznie. Ten proces może być związany ze starzeniem się polskiego społeczeństwa, a także z pewnym ograniczeniem aktywności fizycznej z powodu pandemii, ale też szerzenia się złych nawyków (jak np. stacjonarne spędzanie zbyt dużo czasu przed telewizorem, komputerem lub z telefonem) prowadzących do wielu schorzeń.

Tylko co piąta osoba z niepełnosprawnościami na rynku pracy

Uwzględniając ludność naszego kraju w wieku 15 lat i więcej (ponad 32 mln), osoby z niepełnosprawnościami stanowią ponad 16%, tj. niemal 5,2 mln osób. Nieco ponad 21% z nich to osoby pracujące, a niemal wszyscy pozostali (76%) to osoby bierne zawodowo. Warto zwrócić uwagę, że spośród ponad 5,2 mln osób z niepełnosprawnościami w Polsce, ponad 4 mln to osoby odczuwające umiarkowane ograniczenie sprawności (2,7 mln) i nieposiadające ograniczeń (1,3 mln), a pracujący w tych grupach to jedynie odpowiednio 23,6% oraz 27,7%.³ Szacuje się, że przynajmniej 1 mln spośród nich mogłoby wypełnić przewidywaną lukę zatrudnienia, która do 2025 roku ma wynieść ok. 1,5 mln osób.

Koalicja na rzecz zwiększenia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami

W Unii Europejskiej 50% osób z niepełnosprawnościami znajduje zatrudnienie, w Polsce wskaźnik ten jest znacznie niższy. [Fundacja Aktywizacja](#) postanowiła podjąć działania w celu zmiany tej sytuacji. Kierując się najnowszymi trendami w branży HR oraz ponad 30-letnim doświadczeniem w pracy z firmami zatrudniającymi osoby z niepełnosprawnościami postanowiła wspólnie z innymi organizacjami pozarządowymi, biznesem i administracją rządową stworzyć koalicję na rzecz istotnego - ilościowego i jakościowego - wzrostu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy w Polsce do poziomu 40% w 2030 roku. W ramach [Partnerstwa Inclu\(vi\)sion](#) zaprosiła do współpracy różne podmioty i instytucje, dla których wizja otwartego rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami jest ważna i ciekawa. [Program Przedsiębiorstwo Fair Play](#) przystąpił do partnerstwa rok temu i aktywnie uczestniczy w jego działaniach.

¹ Dzień Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych oraz Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, niepełnosprawni.gov.pl, 5.01.2021, <https://niepelnosprawni.gov.pl/a,1218,dzien-walki-z-dyskryminacja-osob-niepelnosprawnych-oraz-dzien-godnosci-osob-z-niepelnosprawnoscia-intelektualna>

² Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna w świetle wyników NSP 2021, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, 2023.

³ Narodowy Spis Powszechny Ludności (...), op.cit.

Przedsiębiorstwa Fair Play zatrudniają i wspierają osoby z niepełnosprawnościami

Wzorcowe podejście do aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami prezentują wieloletni laureaci programu Przedsiębiorstwo Fair Play, np. [Spółdzielnia Inwalidów ZGODA](#) z Konstanczyna Łódzkiego (producent środków ochrony indywidualnej, w tym półmasek filtrujących, dzianych rękawic ochronnych, ochraniaczy przedramienia, bielizny zawodowej, odzieży ostrzegawczej oraz sorbentów polipropylenowych) oraz [NOVOL Sp. z o.o.](#) z Komornik (największy polski producent wysokojakościowych materiałów z zakresu lakiernictwa, napraw oraz zabezpieczeń dla przemysłu samochodowego, budowlanego i szkutnictwa), który w 2000 roku stworzył w Luboniu unikatowy w skali kraju oddział [Manu Service](#). Wówczas 30 osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi znalazło w nim zatrudnienie, a obecnie pracuje tam około 50 osób.⁴

[Spółdzielnia Inwalidów ZGODA](#) to przykład przedsiębiorstwa, które od powstania w 1951 roku stale zatrudnia osoby z niepełnosprawnościami. Aktualnie zespół firmy liczy około 170 osób, a odsetek pracowników i pracowniczek z niepełnosprawnościami (w tym intelektualnymi) wynosi około 70%. Poza umożliwianiem im rehabilitacji przez pracę, spółdzielnia w wyjątkowy sposób dba o zróżnicowanie form integracji społecznej swoich pracowników. Z czasem w strukturze organizacyjnej firmy znalazł się m.in. Klub Honorowych Dawców Krwi im. Jana Grzelczaka (działający do dzisiaj, choć obecnie pod auspicjami władz miasta), Przychodnia Rehabilitacyjna (przekształcona w Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej), Warsztaty Terapii Zajęciowej (WZT), dzięki czemu 40 osób głęboko upośledzonych, niemogących podjąć zatrudnienia zostało objętych rehabilitacją medyczną, zawodową i społeczną. Od 2016 r. WZT są prowadzone przez Stowarzyszenie „Czuję Sercem” utworzone przy dużym udziale spółdzielni i od 2004 roku systematycznie przez nią wspierane. Od ponad 40 lat spółdzielnia współpracuje z Zespołem Szkół Specjalnych nr 4 w Konstanczynie Łódzkim (wcześniej Szkołą Specjalną) wspierając tę placówkę finansowo, a także umożliwiając jej podopiecznym odbywanie praktyk oraz podjęcie pracy.

Setki miejsc pracy osobom z niepełnosprawnościami z całego kraju zapewnia [PPU „CZA-TA” Niciak Sp. J.](#) z Piotrkowa Trybunalskiego. Ta spółka o statusie zakładu pracy chronionej świadcząca usługi w zakresie ochrony i patrolowania oraz sprzątnięcia budynków wszelkiego typu, utrzymania terenów zielonych, a także agencja pracy zatrudnia 1550 pracowników. 90% z nich to osoby niepełnosprawne, w tym intelektualnie. Firma zapewnia załodze atrakcyjny pakiet benefitów, m.in. rehabilitację, badania, wyjazdy rehabilitacyjne, nieoprocentowane pożyczki na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, opiekę lekarską i stałą opiekę pielęgniarską, specjalne pokoje socjalne z pełnym wyposażeniem, zapomogi losowe, pożyczki mieszkaniowe o niskim oprocentowaniu, dofinansowanie wypoczynku dorosłych i dzieci. Poza tym przedsiębiorstwo wspiera integrację pracowników – dofinansowuje kilkudniowe wycieczki (np. do Pragi, Budapesztu, Paryża, Włoch, Amsterdamu, Drezna, Kopenhagi), bilety na koncerty, do teatru, organizuje wigilie firmowe oraz co roku święto Cza-Ty. [PPU „CZA-TA” Niciak Sp. J.](#) dba także o rozwój zawodowy kadry zapewniając szkolenia, a także ułatwienia umożliwiające wykonywanie obowiązków zawodowych przez osoby z ograniczeniami sprawności. Pracownicy doceniają również dobrą atmosferę i uwzględnianie ich głosu w podejmowaniu dotyczących ich decyzji.

[Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Gastronomicznego PERFECT PLUS Sp. z o.o.](#) z Łodzi (producent wyrobów garmazeryjnych mięsnych i warzywnych, usługi biura rachunkowego) przez wiele lat zatrudniało głównie osoby z niepełnosprawnościami będąc zakładem pracy chronionej. Pracownicy korzystali wówczas z różnych udogodnień poprawiających ich sytuację. Mimo, że firma już nie posiada statusu zakładu pracy

⁴ Więcej na temat działań Spółdzielni Inwalidów ZGODA i NOVOL Sp. z o.o. można przeczytać w: *Spółeczna odpowiedzialność biznesu w stuleciu niepodległości Polski. Wkład etycznych przedsiębiorstw w umacnianie polskiej suwerenności gospodarczej*, Fundacja „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym”, Warszawa, 2018.

chronionej od kilku lat, nadal 25% załogi to osoby z niepełnosprawnościami. Dzięki pracy zyskują poczucie niezależności i samodzielności, co z kolei może podnieść ich samoocenę i poczucie własnej wartości.

Do aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami przyczynia się także [R-GOL Sp. z o.o.](#) z Ostródy - największy sklep piłkarski w Polsce, angażując się we wspieranie ich i zatrudniając osoby niesłyszące. Firma wspiera pracowników w ich rozwoju, oferuje bardzo przyjazne warunki pracy i stwarza atmosferę, w której każdy czuje się ważnym członkiem R-Drużyny. Jednocześnie stara się tak zarządzać kapitałem ludzkim, aby wspierać pracowników w rozwoju pasji i balansować odpowiednio zaangażowanie w pracę z życiem prywatnym.

Z badań przeprowadzonych w 2023 r.⁵ przez Fundację Aktywizacja wynika, że przedsiębiorstwa, które zdecydowały się na zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami, podkreślają, że było to działanie słuszne. 79% firm stwierdziło, że osoby te pracowały sumiennie i efektywnie, a 56% - że obecność osób z niepełnosprawnościami dobrze wpływała na funkcjonowanie zespołu.

Przedsiębiorstwa Fair Play pomagają godnie żyć osobom z niepełnosprawnościami

Społeczna odpowiedzialność laureatów programu Przedsiębiorstwa Fair Play obejmuje wiele obszarów. Jednym z nich jest również pomoc osobom pokrzywdzonym przez los. Bardzo często firmy pomagają bezpośrednio osobom indywidualnym w leczeniu i rehabilitacji, ale też wiele przedsiębiorstw wspiera akcje charytatywne i organizacje działające na rzecz dzieci i osób dorosłych z niepełnosprawnościami. Wśród nich są m.in.: [BAMA LOGISTICS Sp. z o.o.](#) z Kozłowa świadcząca usługi transportowe (firma m.in. przekazała darowizny na rzecz Fundacji Gorąca Cegła wspierającej leczenie osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych), producent pasz dla zwierząt gospodarskich i ryb [CARGILL POLAND Sp. z o.o. Oddział w Kiszkanie](#) (dofinansujący Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym w Kiszkanie oraz Towarzystwo Walki z Mukowiscydozą); [Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „BIUROMAX-BALCER” Sp. z o.o.](#) z Bydgoszczy zapewniające dzierżawę, sprzedaż i serwis sprzętu, urządzeń i oprogramowania IT, które darowizną wspomogło działalność Stowarzyszenia na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Zawsze Razem”.

Producent betonowych wyrobów budowlanych [Przedsiębiorstwo Prefabrykacji Górniczej „PREFROW” Sp. o.o.](#) z Rybnika darowiznami wspiera m.in. niepełnosprawnych artystów malujących rękami i nogami zrzeszonych w AMUN, podopiecznych Fundacji na rzecz Osób Niewidomych i Niepełnosprawnych „POMÓŻ i TY”, a także Ośrodka Rehabilitacyjnego w Rybniku. Ci ostatni dzięki firmie mogli uczestniczyć w widowisku „W Krainie Zimlandii” wystawionym przez Teatr Za Jeden Uśmiech.

Dzięki [Zakładowi Rozbioru i Pakowania Mięsa „MOGRAL” Grzegorz Grabowski](#) z Powiercia niepełnosprawne dzieci otrzymują potrzebny im sprzęt (np. protezy, ortezy, wózki inwalidzkie), mogą się rehabilitować i poprawiać stan swojego zdrowia za pośrednictwem takich organizacji, jak Fundacje: Słoneczna Nadzieja, Wspólna Nadzieja, Szlachetny Gest i Fundacja Koniczynka czy Stowarzyszenie Kolska Trójka. Z kolei producent opakowań i materiałów POS [TFP-GRAFIKA Sp. z o.o.](#) ze Śremu pomaga niepełnosprawnym dzieciom i ich rodzinom, którymi opiekuje się lokalne Stowarzyszenie Jasny Horyzont.

Bezinteresowną pomoc osobom w potrzebie od wielu lat świadczy również firma oferująca armaturę przemysłową [ATMOMAT Szatkowski, Ryniec Spółka Jawna](#) z Włocławka i jej Właściciele.

⁵ A. Gawska, S. Daniłowska, *Inclu(vi)sion. Co pracodawcy w Polsce myślą o zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami?*, Fundacja Aktywizacja, Warszawa, kwiecień 2023.

Systematycznie wspierają oni szkołę podstawową dla dzieci z niepełnosprawnościami we Włocławku oraz inicjatywy podejmowane m.in. przez CARITAS czy Stowarzyszenie OLIGO opiekujące się dziećmi i dorosłymi z niepełnosprawnościami. Także [EURO-TRUCK Sp. z o.o.](#) z Mrokowa (zapewniająca kompleksową obsługę w zakresie sprzedaży, serwisu i wynajmu środków transportu) systematycznie wspiera organizacje pomagające dzieciom i dorosłym osobom niepełnosprawnym i będącym w trudnej sytuacji życiowej. Od wielu lat firma świadczy transporty dzieł sztuki na aukcje charytatywne organizowane przez Fundację SYNAPSIS w Muzeum Narodowym i pomaga przy ich organizacji. Zapewnia również transporty w wielu innych sytuacjach, a także uczestniczy w aukcjach dzieł sztuki i licytuje na rzecz Fundacji. Dochód z tych aukcji jest przeznaczany na dofinansowanie terapii dzieci i dorosłych w spektrum autyzmu. Ponadto spółka systematycznie wspiera podopiecznych np. Szlachetnej Paczki, Fundacji Szlachetny Gest (poprzez udział w programie pomocy dzieciom z niepełnosprawnościami), Fundacji WOŚP (uczestnicząc w licytacjach, a ostatnio wystawiła na aukcję WOŚP przejażdżkę ciężarówką), jak również zapewnia indywidualne wsparcie finansowe podopiecznym np. AMUN czy Fundacji na rzecz Osób Niewidomych i Niepełnosprawnych „POMÓŻ i TY”.

Z kolei producent win [TiM S.A.](#) z Bielska-Białej jest jednym z fundatorów budowy i rozwoju Ośrodka Edukacyjno-Rehabilitacyjno-Wychowawczego w Ustroniu, który prowadzi m.in. terapię dla dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym, autyzmem, zespołem Downa, wodogłowiem, wadami rozwojowymi, chorobami metabolicznymi, poważnymi wadami genetycznymi. Firma stale wspiera finansowo działalność Ośrodka oraz organizuje różne wydarzenia dla podopiecznych, jak np. Mikołajki. [TiM S.A.](#) również wspiera Projekt Zuza świadczącemu pomoc dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością wychowującym się w rodzinach zastępczych, adopcyjnych i placówkach opiekuńczych.

Aktywność i jakość życia osób z niepełnosprawnościami wspiera też [Przedsiębiorstwo Wielobranżowe STALEX Ireneusz Kaczorowski](#) z Bydgoszczy oferujące wyroby hutnicze. Firma jest wieloletnim sponsorem Integracyjnego Mityngu Pływackiego Osób Niepełnosprawnych organizowanego przez Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Osiełsku. W rozwijaniu pasji osób z niepełnosprawnościami pomaga również [NESTRO PPHU Sp. z o.o.](#) ze Starego Olesna – oferująca usługi projektowania i sprzedaży systemów odpylania oraz filtrowania powietrza w zakładach przemysłowych. Spółka współpracując z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Uszycach pomogła przy realizacji programu MasterChief II dla niepełnosprawnych.

Przykładów działań Przedsiębiorstw Fair Play skierowanych do osób dorosłych i dzieci z niepełnosprawnościami jest dużo więcej i nie sposób przedstawić je wszystkie, a ponadto przedsiębiorcy nie zawsze je ujawniają. Bardzo wiele firm na stałe wpisało do swoich kalendarzy zaangażowanie w tak znane akcje, jak doroczny finał Fundacji WOŚP czy zbiórki w ramach Szlachetnej Paczki. Z pewnością dzięki temu bariery i ograniczenia, jakich doświadczają osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, są choć trochę mniejsze.

Pokazane przykłady wyrównywania życiowych i zawodowych szans osób z niepełnosprawnościami przez laureatów programu Przedsiębiorstwo Fair Play są wzorem do naśladowania, a także wyzwaniem do ciągłej zmiany otaczającej nas rzeczywistości, aby otaczający nas świat był miejscem przyjaznym, w którym każdy będzie miał szansę na godne życie i rozwój osobisty.